

tinsko predstavljali (ali sami radi, ali pa po sili) in za dokaz jim samo sem postavimo en rimski napis:

C. GAVILIVS. PECVLIIARIS. V. F.

SIBI. ET IVLIAE TERTVLLAE

H. M. H. N. S.

(Gruter pag. 787 nro. 1. In urbe S. Andreae in valle Lavantina).

Tukaj vidimo slovenskega Gavila (od staroslovenske besede „gav“, novoslovensko „gov“, pecus, das Rind, odtodar gav-edina, das Rindfleisch, in gav-edo ali novoslov. govedo, govedina, pa tudi gav in gavedina se čuje v ustih naroda Slovenskega, posebno na Pohorju) v latinskega Peculiaris prestavljenega. Da je končavka *il* lastna slov. imenam nas uči skušnja. Čehi imajo Sušil, Viskočil, Budil, mi na Štajeri okoli Šavnice, kjer *l* kot *a* na koncu izgovarjamo: Sušia, Budia, Kosia itd. Jaz mislim, da Keltomani morajo pri tem edinem kamnu obmolkniti, in spoznati, da je Norikum in Panonia stara domovina Slovencev in da so že o času Rimljanov tukaj stanovali, ne pa v 6. ali 7. stoletju po Kristusovem rojstvu v te pokrajine prišli. Tudi odzadaj naj nobeden več ne govori od samo rimskih starin in rimskih spomenikov v Noriku in Panonii, temoč naj pravično pridavek „slovenski“ pristavi.

Nekaj od Navporta in Ljubljane.

Od Verhnike. V prepiru za Ljubljano je bila tudi Verhnika imenovana, in sicer od dvoje strani, zavoljo starih in novih imén. Naj v pojasnjenje besed tudi jez nekaj dostavim, kakor s krajem bolj znan. Za stari Nauportus prav piše g. Hohenwart, da se brez priča na mesto sedanje Verhnike stavi. Znamnja starega zidovja se namreč ne najdejo na levem bregu Ljubljanice pri sedanji veliki cesti; ampak na desnem bregu Ljubljane, od sedanjega terga čez vodo, na Virskem polju je star zid pod zemljo čuti. Kadar namreč ondi orjejo, morajo dobro paziti, da z drevesam pregloboko ne pridejo; tudi se ondi večkrat stare opeke lastne podobe najdejo, namreč na pol okrogle. Tudi se včasih zadene na stare denarje; pred malo leti je dekle našlo zlat rimski denar, za katerega je prijatelj starin v Ljubljani pet goldinarjev plačal. Blizu kraja, kjer se sedaj blago iz ladij sklada, se ob času majhine vode še starih kolov versta kaže, od katerih sodijo, da bi utegnili ostanek starega mosta biti. Ako je ime Nauportus iz slovensine posneto, morebiti da je njegova korenina še dan današnji živa. Kraj, kjer Ljubljana izvira, se pravi Virje; vas, ktera je precej spodej in blizu mesta starega Nauporta, je Vir d. al. Verd. Zdaj sicer pravijo: v Virdu, kdaj so utegnili reči: na Virdu; ta kraj pa je po vsaki poti zadosti star, ustanovljeno pismo Bistrškega samostana od l. 1260 že govori od sedem zemljiš v kraju Verde. Ravno tako star kraj so tudi Mirke med malo in veliko Ljubljano; ime Mirke, enako Ljubljanskemu Mirju, na staro zidanje kaže. Rimljani so se gotovo v tej strani bolj močno zaterdili zavoljo napadov bližnjih narodov; stari ajdovski zid, ktereга sled se v hribih za Verhniko od Zaplane čez veliko cesto proti Rakitni in Cerknici vleče, je pred ko ne ostanek rimskega dela.

Za novo ime Ljubljanskega mesta so tudi pri Verhniki sledili iskali, zlasti v bolj kratkim imenu Lubije (Lubija pravijo, ne Lubja ali Lobja; nad glasnico *i* je udar). Ker izvirki Ljubljane niso drugeje toliko znani, naj jih bolj posebej imenujem. Nekteri manjši izviri so namreč na severni, ali ko od Ljubljane prideš, na desni strani od velike ceste. Nar večji je potok, ki za cerkvijo s. Pavla pri Kožuovem malnu izvira; manjši je drug potok, ki pod hribom s. Trojice iz zemlje teče; izvirek Bela pa, v globoki dolini pod

Idersko cesto, le ob svojih časih vodo daje, kadar se namreč vreme spremeniti hoče. Poglavitni izviri pa so na južni ali na levi strani od velike ceste. Pervi je mala Ljubljana ali Močilnik; drugi poglavitni med gerdim pečevjem je prava ali velika Ljubljana; in tretji spet manjši je Lubija.

Ti trije izviri so na Frajerjevi mapi zaznamovani, samo da je Lobja napak pisana; unih treh pa na tej mapi ni viditi, zaznamovani so vender na Lošanovi mapi. Razun Lubije, ktera nižji pod Verhniko v Ljubljano pride, se drugi potoki že med Verhniko in Virdam stekajo. Kar ime Ljubljane zadene — naj že bo iz korenine Ljub, Lob ali LéB — izpeljava te besede ni tako čudna, kakor se je nekemu zdela. Košana, Sežana, Bregana, Trojane, Poljane, so vse imena s tako podaljšano končnico; in ako hoče kdo čisto enako izpeljano ime, naj vzame Hribljane v hribih nad Cerknico, ali Sapljane na Istrijskim. Pa tudi ime reke, namreč Ljubljana, najde več imen enake podobe; Hrastenica, Prešenica, Temenica, celo Breganica so tacega plemena. Kaj posebnega je to, da Gradašica, ktera se tudi z Ljubljano steka, pa iz vse druge doline pride, se pri izviru Ljubljana kliče; ta izvir pa ni na ljubeznivim kraji, tudi ne na odprtih mestu, kakor na lobi ali na čelu, ampak v neprijetni, tesni skaloviti grapi. Viditi je, da imena se v časih tudi po nenavadnih kopitih ravna, da jim jezikoslovec ne pride vselej lahko na konec. S tem pa nočem reči, da bi bili taki jezikoslovski pomenki za prazno slamo; leto menim, da kdor je ime le nekoliko poverhi pogledal, pravde še ni dognal. Kar pa arkive tiče, je gotovo še kterih drugih treba odpreti; zdi se mi, da nekdanji Oglejski, Teržaški in Beneški arkivi še marsiktero drago drobtinico hranijo, zlasti ker je bila Krajna z Oglejem skorej v vedni zvezi; še italijansko ime Lubiana se mi za Ljubljano veliko pomenljivo zdi. P. H.

Slovanski popotnik.

* V Moskvi je umrl ruski pisatelj Vasil Aleksandrovič Vontarski. Naj imenitniši njegovi spisi so „Velika dama“ roman, „Lekar“ drama, „Minister“ roman, in „Dve sestri“ novela.

* Ternski misli nov zvezek svojih pesem v ilirskem jeziku izdati.

* „Slovenska Bčela“ bo zgodovinski spis g. prof. Terstenjaka: „kdo so bili Ambidravi in kdo je sozidal starodavni mesti Virunum in Teurnia, Kelti ali Venedi?“ v posebnej dokladi že v listih od mesca marca prilagala.

* Slavni obrazar ali malar Adam, kteri je s svojimi glasovitimi podobami junaštva naše armade na Laškem in Ogerskem proslavljal, se je v Černogoro podal, da bi si tam po resnici načerte za svoje podobe narisal.

* Od presvitlega knezo-škofa g. Slomškega se na Dunaji tiska: „Slovensko berilo za nedeljske šole“ in „malo berilo za slovensko-nemške šole.“

Novičar iz slovenskih krajev.

Nekaj iz spodnjega Štajera. V „Novicah“ sim bral, da so se ljudje na več straneh z letošnjo zimo hvalili; eni pa so pravili: da bode to zimo cent snega 5 forintov koštal, pa je ni taka, ker Eden le z vremenom ravna, ne pa vsi. Tudi naši zvoljeni možje šolnega okraja na R... so si mislili: letos nam ni treba derv za šole kupiti, in so le nekaj okoli sto polén k šoli zapeljali, in tiste še le komaj okoli novega leta, misleč: Bog ne daj, da bi ktera poléna za naprej ostala, bi se lahko preveč vsušila. — Na 16., 17. in 18. den pretečenega mesca pa je silo merzli veter s snegom vejal, tak, da se ti dnevi smejo za res med zimske šteti. Uče-